

РЕШЕНИЕ

№ 601

гр. Враца, 17.10.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ВРАЦА, IV ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на петнадесети септември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Иван Цв. Иванов

при участието на секретаря А. Л. П.
като разгледа докладваното от Иван Цв. Иванов Гражданско дело № 20221420100411 по описа за 2022 година

Производството се движи по общия исков ред на чл. 124 и следващите от ГПК.

Образувано е по искова молба на П. Л. П. с ЕГН ***** и адрес гр. ***** срещу „Фератум България” ЕООД с ЕИК 200599406, седалище и адрес на управление гр. София, ж.к. „Младост 3“, бул. „Александър Малинов“ № 51, вх. А, ет. 9, офис 20.

В исковата молба се твърди, че между „Фератум България“ ЕООД като кредитор и ответника П. П. като кредитополучател са сключени договор за потребителски кредит № 585636 от 29.01.2018 г., договор за потребителски кредит № 659022 от 30.08.2018 г. и договор за потребителски кредит № 680183 от 04.11.2018 г., като правоотношенията са осъществени при неспазване на изискванията на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги (ЗЕДЕУУ), тъй като не е спазена предвидената в същия закон процедура за удостоверяване на техния действителен автор и същите представляват неподписани документи и не притежават формална доказателствена сила по смисъла на чл. 180 от ГПК.

Поддържа се също, че при сключването на процесните договори са нарушени изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 7 от ЗПК, чл. 11, ал. 1, т. 10 и чл. 19, ал. 4 от ЗПК, чл. 11, ал. 1, т. 9 от ЗПК и чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК, тъй като:

- договорите не са написани по ясен и разбираем начин и всичките им елементи не са представени с еднакъв по вид, формат и размер шрифт, не по-малък от 12, в два екземпляра – по един за всяка от страните, както и отделните договорки между страните са сключени

при изготвени от кредитора общи условия и кредитополучателя не е имал възможност да влияе върху тях, т.е. същите не са индивидуално уговорени;

- на договорите им липсва съществено съдържание – коя е сумата, която реално подлежи на получаване от кредитополучателя, как се изплаща същата и кога следва да бъде изплатена;

- липсва ясно разписана методика на формиране на годишния процент на разходите (ГПР), самия размер на ГПР и общата сума, дължима от потребителя, при посочване на взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на ГПР по определения в приложение № 1 към Закона за потребителския кредит (ЗПК) начин, както и че ГПР е грешно изчислен и действителният му размер е над императивно ограничения такъв съгласно чл. 19, ал. 4 от ЗПК;

- сключените в деня на сключване на съответния договор за кредит между ищеца и „Фератум банк“ договори за поръчителство са в пряко противоречие с директива 2008/48/ЕО, транспонирана в ЗПК, излизат извън присъщата им функция по обезпечаване на договорите за кредит и имат за цел единствено начисляване на допълнителни разходи по кредитите, налице е едно общо тристранно споразумение между ищеца, „Фератум България“ ЕООД и „Фератум банк“ (Малта), както и че възнагражденията за поръчителство следва да се включват в ГПР на договорите за кредит;

- не е посочен съществен елемент от договорите за кредит – наличието или липсата на право на отказ на потребителя от договора, както и срока и условията за упражняване на това право.

Поддържа се, че по гореизложените доводи и във връзка с така наведените твърдения са нищожни не само договорите за кредит, но и свързаните с тях договори за гаранция.

Искането към съда е да осъди ответника (съгласно уточнителна молба с вх. № 3729/14.03.2022 г. на Врачански районен съд) да заплати на ищеца следните суми: сумата 66,00 лева, недължимо платена по договор за потребителски кредит № 585636 от 29.01.2018 г. между страните (разликата между главницата в размер на 200,00 лева и общо платената по договора сума 266,00 лева); сумата 66,00 лева, недължимо платена по договор за потребителски кредит № 659022 от 30.08.2018 г. между страните (разликата между главницата в размер на 200,00 лева и общо платената по договора сума 266,00 лева) и сумата 66,00 лева, недължимо платена по договор за потребителски кредит № 680183 от 04.11.2018 г. между страните (разликата между главницата в размер на 200,00 лева и общо платената по договора сума 266,00 лева), с суми ответникът се е обогатил неоснователно, тъй като са дадени от ищеца при начална липса на основание.

С определение от съдебно заседание, проведено на 15.09.2022 г. съдът на основание чл. 214, ал. 1 от ГПК допусна изменение на размерите на предявените искове, като след изменението искове се считат предявени за следните суми: сумата 146,00 лв. по договора за кредит от 29.01.2018 г., сумата 106,00 лв. по договор за кредит от 30.08.2018 г. и сумата 146,00 лв. по договор за кредит от 04.11.2018 г.

Претендират се разноси.

Предявените обективно кумулативно съединени искове са с правно основание чл. 55, ал. 1, предложение 1 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД).

В срока по чл. 131 от ГПК от ответника „Фератум България“ ЕООД е постъпил писмен отговор, с който предявените искове са оспорени като неоснователни и недоказани.

Твърди се, че между ответника „Фератум България“ ЕООД като кредитор и ищеца П. П. като кредитополучател са подписани договор за потребителски кредит № 585636 от 29.01.2018 г., договор за потребителски кредит № 659022 от 30.08.2018 г. и договор за потребителски кредит № 680183 от 04.11.2018 г., сключени чрез средствата за комуникация от разстояние (електронна поща, уеб-сайт) във формата на електронен документ и правоотношението е осъществено при спазване на изискванията на Закона за предоставяне на финансови услуги от разстояние (ЗПФУР), Закона за платежните услуги и платежните системи (ЗПУПС), Закона за задълженията и договорите (ЗЗД) и Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги (ЗЕДЕУУ), както и Закона за електронната търговия (ЗЕТ), уреждащи отношенията между „Фератум България“ ЕООД и неговите клиенти по повод предоставяните от дружеството потребителски кредити, че договорите са сключени след заявки за сключване на тези договори, подадени от името на ищеца по електронен път, като по силата на чл. 8 от договорите за кредит страните са придали на обикновения електронен подпис силата на квалифициран електронен подпис, че са неоснователни твърденията за наличие в договорите за кредит на шрифт, по-малък от 12, за неясно и незабираемо написани договори и за липса на втори екземпляри от договорите (всяка страна има достъп до същите в разменената кореспонденция, чрез електронна поща).

Поддържа се, че със сключване на договорите за кредит кредитополучателят е удостоверил, че е получил, запознат е и се е съгласил предварително с всички условия на индивидуалните договори и тарифата на „Фератум България“ ЕООД в случаите, в които същата е приложима, както и с общите условия, неразделна част от договорите.

Твърди се, че по силата на сключените договори за потребителски кредит на кредитополучателя са били отпуснати кредити по всеки от договорите в размер 200,00 лева, които е следвало да бъдат върнати заедно с лихва, представляваща печалба на кредитора, на една вноска с падеж, посочен във всеки от договорите. С оглед задълженията си по чл. 16 от ЗПК, кредиторът следвало да оцени кредитоспособността на кредитополучателя. Кредитополучателят имал избор да обезпечи договорите за кредит с поръчителство от избран от него поръчител, но избрал обезпечение, предоставено от трето лице-гарант, а именно „Фератум банк“ (Малта) – дружество партньор на „Фератум България“ ЕООД. В тази връзка между ищеца като кредитополучател и „Фератум банк“ (Малта) като гарант били сключени съответните договори за гаранция, по силата на които гарантът се задължавал в полза на кредитора да гарантира изпълнението на задълженията на кредитополучателя, като се задължил солидарно с последния. Съгласно чл. 5.8 от общите условия при неизпълнение на задълженията на кредитополучателя, дружеството кредитор имало право да предяви претенциите си директно към гаранта, без да е необходимо

предварително да е поискал удовлетворяването им от кредитополучателя. Съгласно чл. 5 от общите условия кредитополучателят се задължил да плати на гаранта такса за предоставяне на гаранция, в размер определен в договора за гаранция (такса за гаранция), която по всеки от договорите за кредит била в размер на 59,24 лева.

Излага се, че липсва нарушение на чл. 11, ал. 1, т. 7 от ЗПК, тъй като в чл. 1, 2 и 3 от всеки от договорите за кредит ясно, точно и недвусмислено са посочени размера на кредита, срока за връщане и възнаградителната лихва-като процент и като абсолютна стойност.

Твърди се, че липсва нарушение на чл. 11, ал. 1, т. 10 и чл. 19, ал. 4 от ЗПК, тъй като ищецът е можел да обезпечи договорите за кредит по различни начини, включително с поръчителство на избрани от него физически лица, като сключването на договор за поръчителство с „Фератум банк“ (Малта) не е задължително условие при отпускането на договор за кредит, кредитополучателят е могъл да обезпечи договорите за кредит и с поръчителство от избран от него поръчител, за което е бил уведомен на електронен адрес чрез предоставянето на преддоговорната информация, кредитополучателят сам и при условията на индивидуално договоряне е избрал сключването на договор за поръчителство с „Фератум банк“ (Малта), кредитодателят не е бил длъжен да включи сумата, уговорена между потребителя и трето лице в договора за поръчителство в ГПР по договора за кредит, кредиторът е предоставил цялата законова необходима информация във връзка с размера на ГПР още преди предоставянето на кредита чрез стандартния европейски формуляр, достигнал до знанието на кандидатстващия за кредит, като за последния е била налична през целия процес на кандидатстването и индивидуално договорена всяка една сума, която е следвало да бъде върната по договорите за кредит и по договорите за гаранция, размерът на ГПР е под лимита на чл. 19, ал. 4 от ЗПК, кредитополучателят е имал правото по чл. 29 от ЗПК да се откаже в срок от 14 дни от сключването на договорите за кредит, без да дава обяснения за това и без да дължи неустойки.

Сочи се, че липсва нарушение на чл. 11, ал. 1, т. 9 от ЗПК, тъй като в пклаузата за възнаградителна лихва размерът ѝ не е необосновано висок и е типичен за договори от този тип в практиката, както и че размерът ѝ не обуславя извод за нарушение на добрите нрави.

Твърди се, че липсва нарушение на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК, тъй като в договорите за кредит ясно е посочен погасителния план, а именно погасяване на една вноска с точно определен падеж, а правото на кредитополучателя да се откаже от договорите за кредит е изрично уговорено в чл. 12 от общите условия към същите.

Излага се, че възнаграждението по договорите за гаранция е заплатено в полза на трето по спора лице - „Фератум банк“ (Малта) и кредиторът не се е обогатил с преведените от кредитополучателя суми по договорите за гаранция, а само е получил част от дължимото възнаграждение по договорите за гаранция, които възнаграждения има право да получава и трансферира към третото лице, стига да може да идентифицира за кого е предназначено плащането.

Съдът, като взе предвид представените по делото доказателства поотделно и в тяхната

съвкупност, както и исканията и възраженията на страните, приема за установено следното:

От представените по делото доказателства се установява, че между „Фератум България“ ЕООД като заеодател и ищеца П. П. като заемател са сключени три договора за потребителски кредит, а именно договор за потребителски кредит от разстояние № 585636 от 29.01.2018 г., договор за потребителски кредит от разстояние № 659022 от 30.08.2018 г. и договор за потребителски кредит от разстояние № 680183 от 04.11.2018 г., по силата на всеки от които заеодателят предоставя на заемателя сумата от по 200,00 лева за срок от 30 дни, която той се задължава да върне всеки от заемите на една вноски, с падежни дати, както следва: на 01.03.2018 г., на 29.09.2018 г. и на 04.12.2018 г. Във всеки от кредитите е уговорено, че същите се олихвяват с лихвен процент в размер на 3,38% и че възнаградителната лихва, дължима от заемателя, е в размер на 6,76 лева. Годишният процент на разходите (ГПР) е в размер на 49,85%, а общо дължимата сума за плащане по всеки от договорите за кредит е в размер на 206,76 лева.

Съгласно чл. 5 от всеки от договорите за кредит, страните се съгласяват договорът да бъде обезпечен с поръчителство, предоставено от Фератум Банк в полза на заеодателя, като договорът за поръчителство се сключва не по-късно от края на работния ден, в който е сключен заемът. В чл. 7 от договорите кредитополучателят е дал изричното си съгласие кодът за потвърждение, предоставен му от кредитора, който е електронен подпис по смисъла на чл. 13, ал. 1 от ЗЕДЕП, във взаимоотношенията му с дружеството да има силата на негов собственоръчен подпис. В чл. 2 от Общите условия, озаглавен „дефиниции“, се съдържа определение за „код за потвърждение“ – персонален код, предоставян на всеки заемател, който се използва в отношенията му със заеодателя, в това число, но не само за сключване на договор за заем, приемане и подписване на общите условия. Кодът за потвърждение има силата на електронен подпис на заемателя по смисъла на чл. 13, ал. 1 от ЗЕДЕП и страните заявяват изричното си съгласие да признават кода за потвърждение на заемателя за негов саморъчен подпис във взаимоотношенията му с дружеството. И трите процесни договора за кредит (договор за потребителски кредит от разстояние № 585636 от 29.01.2018 г., договор за потребителски кредит от разстояние № 659022 от 30.08.2018 г. и договор за потребителски кредит от разстояние № 680183 от 04.11.2018 г.) са подписани с код за потвърждение, съответно: 7782, 8952 и 3186.

Представени са общи условия, уреждащи отношенията между „Фератум България“ ЕООД и неговите клиенти по повод предоставяните от дружеството финансови услуги (заеми) от разстояние и 3 броя стандартни европейски формуляри (СЕФ).

По делото е изслушано и прието заключение на съдебно-счетоводна експертиза (основно и допълнително), в което вещото лице е установило, че по договор за потребителски кредит от разстояние № 585636 от 29.01.2018 г. ищецът е погасил сумите, като е платил 346,00 лева, в това число 200,00 лева главница, 6,76 лева – възнаградителна лихва, 80,00 лева – плащания съгласно Тарифата и общите условия и 59,24 лева – възнаграждение за гаранция; по договор за потребителски кредит от разстояние № 659022 от 30.08.2018 г. ищецът е погасил сумите, като е платил 306,00 лева, в това число 200,00 лева

главница, 6,76 лева – възнаградителна лихва, 40,00 лева – плащания съгласно Тарифата и общите условия и 59,24 лева – възнаграждение за гаранция; по договор за потребителски кредит от разстояние № 680183 от 04.11.2018 г. ищецът е погасил сумите, като е платил 346,00 лева, в това число 200,00 лева главница, 6,76 лева – възнаградителна лихва, 80,00 лева – плащания съгласно Тарифата и общите условия и 59,24 лева – възнаграждение за гаранция. Според експертизата, която е работила с намиращите се при „Фератум“ ЕООД счетоводни документи, няма данни, от които да се направи заключение, че ответното дружество е задържало трите суми в размер на по 59,24 лева, дължими за допълнително избрани услуги към „Фератум Банк“ (такса гаранция) по трите процесни договора, а други счетоводни документи не са представени на вещото лице, включително от страна на ищеца. При дължими суми 200,00 лева – главница, 6,76 лева – възнаградителна лихва и 59,24 лева – възнаграждение за гаранция, ГПР по трите процесни договора е в размер на 210,21%. И по трите процесни договора сумата в размер на 59,24 лева, представляваща цената на допълнително избрана незадължителна услуга, е изплатена от ищеца, но същата не е задържана от „Фератум България“ ЕООД, а е предоставена на „Фератум Банк“.

Изслушана и приета е и компютърно-техническа експертиза, която дава заключение, че при кандидатстване за процесните договори за кредит „Фератум България“ ЕООД е предоставило на ищеца преддоговорна информация (СЕФ), договор за потребителски кредит и общи условия. Получаването на документите е потвърдено от ищеца. Размерът на шрифта на предоставените документи, включително договорите за потребителски кредит, не е по-малък от 12 пункта. В съдебно заседание вещото лице заяви, че процедурата в общите условия е спазена, като дружеството е предоставило на ищеца цифров код за достъп до документите. Този код му е бил изпратен като кратко текстово съобщение (СМС) на телефона и с този код той има достъп до всички документи в сайта на заемотателя, като само и единствено той може да вижда прикачените в профила му документи и също така може да ги отвори директно на телефона си. Сключването на договора става чрез натискане на бутон в електронната страница на дружеството. Сключването на договора се случва в интернет пространството, в реално време, в рамките на 24 часа. Потребителят избира и начина на обезпечение, чрез поставяне на отметка в определено за целта квадратче – дали избира поръчител-физическо лице или посочен от „Фератум България“ ЕООД гарант.

Съдът възприема заключенията на съдебно-счетоводната и съдебно-техническата експертиза като правилни, обективни и пълни.

При така установеното от фактическа страна съдът достигна до следните правни изводи:

Предявени са три иска с правно основание чл. 55, ал. 1, предложение първо от ЗЗД за връщане на три суми в размер на по 66,00 лева като недължимо платени по трите договора за потребителски кредит, представляващи разликата между действително платеното от ищеца по всеки от договорите за кредит и чистата стойност на всеки от кредитите, ведно със законната лихва от предявяване на исковата молба – 03.02.2022 г. до окончателното им погасяване.

За успешното провеждане на исковете ищецът следваше да докаже факта на плащане на сумите в размер на по 66,00 лева по всеки от трите договора в полза на ответника, като част от общо платените суми от по трите договора, а в тежест на ответното дружество беше да докаже наличието на основание за плащане на сумите.

Не е спорно по делото и е видно от писмените доказателства и двете експертизи, че страните са били в облигационни отношения по повод три договора за кредит: договор за потребителски кредит № 585636 от 29.01.2018 г., договор за потребителски кредит № 659022 от 30.08.2018 г. и договор за потребителски кредит № 680183 от 04.11.2018 г. По всеки от тези договори ответното дружество е предоставило на ищеца сумата в размер на по 200,00 лева, а ищецът е изпълнил задължението си да върне дължимите по договорите суми в полза на ответника.

Спорен между страните обаче е въпросът за действителността на трите договора, както и на сключените между ищеца и трето за спора лице – „Фератум Банк“ три договора за гаранция, обезпечавачи вземанията по договорите за кредит. Ищецът е физическо лице и при сключване на трите процесни договора за кредит не е действал в рамките на своята професионална и търговска дейност, предвид което същият има качеството потребител по смисъла на § 13, т. 1 от ДР на Закона за защита на потребителите (ЗЗП), а ответникът е търговец по смисъла на § 13, т. 2 от ДР на ЗЗП. Взаимоотношенията им се основават на сключени договори за кредит, по които на ищеца е предоставена финансова услуга по смисъла на § 13, т. 12 от ДР на ЗЗП. След като процесните договори за кредит са с характер на потребителски договори, то и на основание § 13, т. 1 от ДР на ЗЗП следва, че освен правилата на ЗПК, които важат за всички договори за потребителски кредит и уреждат императивните правила за определяне на тяхното съдържание и клаузи, приложими са и правилата на ЗЗП. Сключените между страните договор за потребителски кредит № 585636 от 29.01.2018 г., договор за потребителски кредит № 659022 от 30.08.2018 г. и договор за потребителски кредит № 680183 от 04.11.2018 г. имат правната характеристика на договори, сключени от разстояние по смисъла на ЗПФУР, поради което тяхната действителност следва да се съобрази с изискванията на специалния закон. Съгласно легалната дефиниция в чл. 6 от ЗПФУР, договор за предоставяне на финансови услуги от разстояние е всеки договор, сключен между доставчик и потребител като част от система за предоставяне на финансови услуги от разстояние, организирана от доставчика, при която от отправянето на предложението до сключването на договора страните използват изключително средства за комуникация от разстояние – едно или повече. Разпоредбата на чл. 18, ал. 1 от ЗПФУР регламентира подлежащите на доказване факти и обстоятелства във връзка със сключването на договор за предоставяне на кредит от разстояние, като доказателствената тежест е възложена на доставчика на услугата. Съдът намира, че с оглед изявлението на потребителя в договорите, че същият дава изричното си съгласие кодът за потвърждение, предоставен му от кредитора, който е електронен подпис по смисъла на чл. 13, ал. 1 от ЗЕДЕП, във взаимотношенията му с дружеството да има силата на негов собственоръчен подпис, то процесните три договора за кредит са подписани от ищеца с електронен подпис по смисъла

на чл. 13, ал. 1 от ЗЕДЕП във връзка с чл. 3, т. 10 от Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския Парламент и на Съвета от 23.07.2014 г. относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО. Същите съдържат данни в електронна форма, които се добавят към други данни в електронна форма или са логически свързани с тях, и които титулярят на електронния подпис използва, за да се подписва – три имена, ЕГН, номер и дата на лична карта, настоящ адрес, електронна поща, телефон за връзка и други, до които само титулярят би следвало да има достъп. Правната сила на електронния подпис е равностойна на тази на саморъчния подпис, когато това е уговорено между страните, какъвто е настоящият случай. Самото оспорване на съществуването на договорите от страна на ищеца с твърдения, че същите се явяват неподписани и неотговарящи на изискванията на ЗПФУР и ЗЕДЕП, в случая има характер на злоупотреба с права. По делото не се спори – самият ищец признава, а и се установява от събраните доказателства, че ищецът е получил сумите по договорите за кредит, както и че е заплатил дължимите по тях погасителни вноски, от което може да се направи извод, че не е оспорвал действителността на изявленията си за сключването им. При това положение същият не може да се позовава на евентуалната им нищожност поради неключването им в предвидената форма или неподписването им с електронен подпис. Предвид гореизложеното, следва да бъдат разгледани доводите на ищеца за нищожност на договора поради неспазване на императивни разпоредби на ЗПК и направените от ответника възражения в тази насока. Съгласно разпоредбата на чл. 22 ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 – 9, договорът за потребителски кредит е недействителен. Договорите за кредит са сключени в писмена форма и съдържанието им е представено на еднакъв шрифт с размер 12 пункта съгласно заключението на съдебно-техническата експертиза, с което е изпълнено изискването на чл. 10, ал. 1 ЗПК. Възражението на ищеца, че не са сключени в два екземпляра не може да бъде възприето поради това, че става дума за договори, сключени от разстояние и в електронна форма, при които всяка от страните разполага с електронно копие, което може да размножи на хартиен носител без ограничение. Съдът счита, че са спазени и императивните изисквания на чл. 11, ал. 1, т. 7, 9, 11 и 12, а т. 8 и т. 9а, както и чл. 12, ал. 1, т. 7 – 9, са неприложими към вида на договорите. Посочен е общият размер на кредита, уговорен е фиксиран лихвен процент за срока на договора, и тъй като се касае до връщането му на една погасителна вноска с посочена падежна дата, е изпълнено и изискването да съдържа погасителен план. Действително, в договора не се съдържат условията за усвояването на кредитите, но предвид, че ищецът признава, че е получил заемните суми по двата договора, т.е. ги е усвоил и след това ги е погасил, то това възражение е несъстоятелно и ирелевантно за спора. Спазено е и изискването на чл. 11, ал. 1, т. 20 от ЗПК, като в чл. 12 от общите условия е уредено правото на потребителя да се откаже от договора, както и срока и другите условия за упражняването му, включително информация за задължението на потребителя да погаси усвоената главница и лихвата, както и за размера на лихвения процент на ден. Основателни са възраженията на ищеца относно неспазване на разпоредбата на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК договорът да съдържа годишния

процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин. Съгласно чл. 19, ал. 1 от ЗПК годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя. Легалната дефиниция на понятието „общ разход по кредита за потребителя“ се съдържа в § 1, т. 1 от ДР на ЗПК и включва всички разходи по кредита, включително лихви, комисионни, такси и възнаграждения за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит и застрахователни премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия. ГПР се изчислява по специална формула. Спазването на това изчисление дава информация на потребителя как е образуван размерът на ГПР и общо дължимата сума по договора. Тоест в ГПР, като глобален израз на всичко дължимо по кредита, следва по ясен и разбираем за потребителя начин да са включени всички разходи, които ще стори и които са пряко свързани с кредитното правоотношение. Посочването на размера на ГПР в договора за потребителски кредит е необходимо и задължително, защото предоставя на потребителя възможността да съобрази реалната цена на финансовата услуга, както и да съобрази икономическите последици от сключване на договора и по този начин да може да направи информиран и икономически обоснован избор дали да го сключи или не. Нарушение е налице, тъй като в процесните договори кредиторът се е задоволил единствено с посочването като абсолютна стойност на ГПР. Липсва обаче ясно разписана методика на формиране годишния процент на разходите по кредита (кои компоненти точно са включени в него и как се формира същият от 49,85%). Посочената фиксирана лихва от 3,38% не е ясно как точно се съдържа в ГПР и как е изчислена по отношение на общия ГПР. По този начин потребителят е поставен в невъзможност да разбере какъв реално е процентът на оскъпяване на ползвания от него финансов продукт. Годишният процент на разходите представлява величина, чийто алгоритъм е императивно заложен в ЗПК и приемането на методика, налагаща изчисляване на разходите по кредита по начин, различен от законовия, е недопустимо. Такава методика не се съдържа и в общите условия. В чл. 8.5 от общите условия е указано, че ГПР на заема и общата дължима от заемателя сума към момента на сключване на договора за заем (т.е. информацията по чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК) се посочва в договора. Нито в договора, нито в общите условия се съдържат данни за параметрите на формиране на ГПР. При липсата на данни за наличие на други разходи по кредита, освен възнаградителна лихва, не става ясно как е формиран ГПР от 49,85% и какви други компоненти са включени в ГПР извън фиксирания годишен лихвен процент. Посочването само с цифрово изражение на процента ГПР не е достатъчно, за да се считат спазени законовите изисквания. Целта на цитираната разпоредба на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК е на потребителя да се предостави пълна, точна и максимално ясна информация за разходите, които следва да стори във връзка с кредита, за да

може да направи информиран и икономически обоснован избор дали да го сключи. Ето защо в договора трябва да е посочено не само цифрово какъв годишен процент от общия размер на предоставения кредит представлява ГПР, но изрично и изчерпателно да бъдат посочени всички разходи, които длъжникът ще направи и които са отчетени при формиране на ГПР. Поставянето на кредитополучателя в положение да тълкува всяка една от клаузите в договора и да преценява дали тя създава задължение за допълнителна такса по кредита, невяключена в ГПР, противоречи на изискването за яснота, въведено с чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. Съгласно практиката на Съда на Европейския съюз (СЕС), за съда съществува задължение да провери дали посоченият в договора размер на ГПР е изчислен правилно, съобразно императивното правило, предвиждащо единна математическа формула за изчисление на размера на ГПР, залегнала и в самата директива. Това е така, защото неправилното изчисляване и посочване на ГПР е самостоятелно основание за недействителност на договора. Приема се още, че изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК е нарушено, ако ГПР е посочен като процент, но не са посочени основните данни, които са послужили за неговото изчисляване. Много често се получава така, че неправилното изчисление има за цел и да заобиколи изискването на чл. 19, ал. 4 от ЗПК, поради което на това основание така формулираната клауза също би била нищожна на основание чл. 21, ал. 1 от ЗПК – всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон, е нищожна. Предвид посочването на ГПР само като абсолютна стойност, за съда е невъзможно да изпълни тази си задача. С оглед изложеното, съдът намира, че не са спазени изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК, поради което трите договора за потребителски кредит са недействителни съгласно чл. 22 от ЗПК, като в този случай съгласно чл. 23 от ЗПК, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита. Чистата стойност на кредита е главницата – заемната сума, отпусната и усвоена от потребителя въз основа на договора. В допълнение следва да се посочи, че от приетото по делото заключение на съдебносчетоводната експертиза може да се направи извод, че в посочените в договорите за потребителски кредит ГПР от 49,85% не е включена сумата, представляваща възнаграждение за поръчителство по договора за гаранция (поръчителство), сключен с „Фератум банк“, доколкото вещото лице е посочило, че с тази сума кредитът се оскъпява. С тази допълнителна такса се покриват разходи, които са свързани с договора за заем и са били предварително известни на кредитора, най-малкото защото сключването на договора за гаранция (поръчителство) е регламентирано в клаузата на чл. 5 от договора за предоставяне на потребителски кредит. От приетото по делото заключение по съдебно-счетоводната експертиза се установява, че стойността на тази такса е следвало да бъде включена в ГПР по кредита съгласно чл. 11, ал. 1, т. 10 във връзка с чл. 19, ал. 1 от ЗПК и ако е била включена, то ГПР би се равнявал на 210,21%. Реално таксата за поръчителство оскъпява кредита, което води до заобикаляне на императивното изискване на чл. 19, ал. 4 от ЗПК за максималния размер на ГПР по потребителски кредити, който в случая надхвърля допустимия петкратен размер на законната лихва. Посочването в договора за заем на стойност на ГПР и обща дължима сума, които не отговарят на действителните такива, а са по-ниски, представлява невярна

информация, която следва да се окачестви като нелоялна и по-конкретно заблуждаваща търговска практика по смисъла на чл. 68г, ал. 4 от ЗЗП, във връзка с чл. 68д, ал. 1 от ЗЗП. Гореизложеното обуславя извода, че клаузата за размера на ГПР е и неравнопоставна по смисъла на чл. 143, ал. 2, т. 19 от ЗЗП, за което съдът следи служебно. По делото липсват данни, а и не са налице твърдения от страните в насока същата да е индивидуално уговорена. Ето защо и на основание чл. 146, ал. 1 от ЗЗП клаузата, сочеща ГПР, е нищожна. Следва да се споделят и доводите на ищеца, че неравнопоставна и поради това нищожна е и клаузата за обезпечение чрез сключване на договор за поръчителство с избрано от ответника-заемодателя дружество „Фератум Банк“. Съгласно чл. 16 - чл. 18 от ЗПК, преди сключване на договор за кредит кредиторът е длъжен да оцени кредитоспособността на потребителя въз основа на достатъчно информация, в т.ч. информация, получена от потребителя, и ако е необходимо, извършва справка в Централния кредитен регистър или в друга база данни, използвана в Република България за оценка на кредитоспособността на потребителите. Същото задължение за кредитора се съдържа и в общите му условия. Извършвайки нужното проучване на имущественото състояние и кредитната история на потребителя, търговецът е в състояние да оцени риска при сключването на договора и в случай че този риск е завишен и непропорционален на печалбата, която би реализирал от договора, има право да откаже сключването му. Неизпълнявайки това свое задължение и сключвайки договор с некредитоспособно лице, търговецът прехвърля риска върху потребителя. Видно е, че в случая кредитодателят е целил да елиминира или поне минимализира този риск чрез обезпечаването му с поръчителството на избрано от него търговско дружество. Задължението на кредитора преди сключването на договор за кредит да направи оценка на кредитоспособността на потребителя се извежда и от член 8, параграф 1 от Директива 2008/48. В този смисъл в съображение 26 се посочва, че в условията на разрастващ се кредитен пазар е особено важно кредиторите да не кредитират по безотговорен начин и да не предоставят кредити без предварителна оценка на кредитоспособността, а държавите членки следва да упражняват необходимия надзор с цел избягване на такова поведение. Преддоговорното задължение на кредитора да направи оценка на кредитоспособността на кредитополучателя, доколкото цели да предпази потребителите от свръхзадлъжнялост и неплатежоспособност, допринася за постигането на целта на Директива 2008/48, която се състои, както става ясно от съображения 7 и 9, в предвиждането в областта на потребителските кредити на пълна и наложителна хармонизация в областта, за да се осигури на всички потребители в ЕС високо и равностойно равнище на защита на техните интереси и за да се улесни изграждането на добре функциониращ вътрешен пазар на потребителски кредити. В този смисъл изрично: параграф 40-43 от решение от 27.03.2014 г. по дело C-565/12 на СЕС. В този смисъл клаузата за обезпечаване на задълженията по договорите чрез поръчителството на посочено и одобрено от търговеца дружество, за което се дължи отделно възнаграждение, е в пряко противоречие с целта на Директивата. На практика такава клауза прехвърля риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за предварителна оценка на кредитоспособността на длъжника върху самия длъжник и води до допълнително

увеличаване на размера на задължението му. На длъжника се вменява задължение да осигури обезпечение чрез заплащане на допълнително възнаграждение за тази „услуга“ и то на конкретно посочено от кредитора трето лице, като в действителност договорът за обезпечение се сключва след сключване на договора за кредит (макар и в същия ден), а целта на Директивата е, ако има съмнение в платежоспособността на потребителя, първо да се поиска обезпечение и едва след представянето му да се отпусне кредитът, а при неосигуряването му и ако кредиторът не желае да поеме риска, следва да откаже сключването на договора. Ето защо клаузата за обезпечаване на заема е в пряко противоречие с преследваната от Директива 2008/48/ЕО, транспонирана в ЗПК, цел, тъй като дружеството – заемодател не е изпълнило задължението си преди сключване на договора да извърши оценка на кредитоспособността на потребителя и при отрицателна оценка да откаже сключването му, а вместо това му е вменило на практика задължение да сключи допълнителен договор с избрано от кредитора трето лице, на което следва да заплати възнаграждение.

Съдът е в невъзможност да прецени възраженията на ищеца за недействителност на договорите за гаранция, сключени с трето за спора лице „Фератум Банк“ за обезпечение на задълженията по кредитните договори, тъй като по делото не са представени такива договори. С оглед липсата на самите договори съдът няма как да прецени тяхната действителност и дали клаузите на същите отговарят на изискванията на закона, добрите нрави и т.н. Самият ответник не оспорва, че такива договори са сключени, както и че е платена някаква сума по тях, представляваща възнаграждение за поръчителя, но това не е достатъчно, за да се приеме, че такива договори действително съществуват, а още по-малко тяхното конкретно съдържание – клауза по клауза и най-вече техния предмет и размера на уговореното възнаграждение. В самите договори за кредит също е упоменато, че заемите се обезпечават с поръчителство, предоставено от „Фератум Банк“ в полза на заемодателя, като договорът за поръчителство се сключва не по – късно от края на работния ден, в който е сключен договорът за заем. И тук обаче не са възпроизведени останалите клаузи на договора за поръчителство, поради което не може да се преценява неговата действителност, съответно недействителност поради противоречие със закона или неравноправност. Съдът не може да прецени налице ли е свързаност между ответника по делото „Фератум България“ ЕООД и третото за спора лице „Фератум Банк“, доколкото последното дружество е чуждестранно юридическо лице и в Търговския регистър не се съдържат данни, от които да може да се заключи, че съществува търговска, икономическа или друга връзка между двете дружества извън частичното съвпадение в наименованията им. Ответното дружество не се е обогатило със сумите от по 59,24 лева по всеки от трите договора за кредит, тъй като съдебно-счетоводната експертиза сочи, че липсват счуповодни документи, от които да се направи извод, че тези суми са задържани от ответното дружество (независило дали за погасяване на задължения по трите процесни договора за кредит или по друга причина), а твърденията на ответника са, че тези суми са преведени в полза на правоимащото лице – „Фератум Банк“. При това положение следва да се приеме, че ответното дружество не само не се е обогатило за сметка на ищеца с тези суми (такси гаранция), а че е изпълнило

уговореното в чл. 16.2, б. „а“ от Общите условия, където се сочи, че в случай че получи плащане от заемателя, което не е предназначено за кредитора, и в случай че идентифицира за кого е предназначено това плащане, следва да преведе директно сумата на получателя, като уведоми заемателя. Със сключването на договора за заем, заемателят дава изричното си съгласие за извършване на тези действия от кредитора.

За основателността на исковите в тежест на ищеца беше да докаже, че е платил исковата сума в полза на ответника и в твърдения от него размер. На първо място, ищецът не представи доказателства за извършените от него плащания, от които да е видно основанието за всяка сума. След справка при ответника вещото лице е установило, че с постъпилите суми са погасени главницата и възнаградителната лихва по трите договора, а за останалата част не е ясно дали не е преведена на правоимащото лице — „Фератум Банк“. Самият факт на постъпването на сумата по сметката на ответното дружество не обуславя автоматично основателността на иска по чл. 55, ал. 1, предложение първо от ЗЗД, тъй като ищецът не твърди, че е платил сумата поради липса на основание, изразяващо се в липса на сключен договор, а напротив – твърди, че я е платил именно на основание договор за гаранция, сключен с „Фератум Банк“, за който твърди, че е нищожен, откъдето извлича извод, че е налице липса на основание. Наличието на липса на основание поради сключен нищожен договор не е равнозначно на липса на основание поради изначална липса на сключен договор. И тъй като договори за гаранция не са представени по делото и не би могло да се провери тяхната действителност, с оглед твърденията на ищеца, то искът за връщане на сумите-такси за гаранция е неоснователен.

В обобщение, предявените искове с правно основание чл. 55, ал. 1, предложение първо от ЗЗД са частично основателни, както следва: по договор за потребителски кредит № 585636 от 29.01.2018 г. за сумата 86,76 лева, по договор за потребителски кредит № 659022 от 30.08.2018 г. за сумата 46,76 лева и по договор за потребителски кредит № 680183 от 04.11.2018 г. за сумата 86,76 лева, а за разликата над тези суми до пълния предявен размер исковите следва да бъдат отхвърлени. Сумите подлежат на връщане, ведно със законната лихва от предявяване на исковата молба 03.02.2022 г. до окончателното им погасяване.

По разноските:

С оглед изхода на спора право на разноски възниква за двете страни. Ищецът претендира такива съгласно списък по чл. 80 от ГПК, а именно 150,00 лева – държавна такса, 200,00 лева, – възнаграждение за съдебно-счетоводна експертиза и адвокатско възнаграждение на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАДв в минималния размер от 300,00 лева. От действително направените от ищеца разноски в размер на 350,00 лева ответникът на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК му дължи сумата 193,71 лева, съразмерно с уважената част от исковите. Ответникът следва също да бъде осъден да заплати на адв. И.Н. сумата 166,04 лева – възнаграждение за оказана безплатна правна помощ (същото е изчислено отново съразмерно на уважената част от исковите и при първоначално определяне в размер на 300,00 лева).

Ответникът също има право на разноски съразмерно с отхвърлената част от исковете, като същият е направил следните разноски: 450,00 лева – платени депозити за вещи лица и 400,00 лева – адвокатски хонорар, който видно от представените фактура и платежно нареждане са заплатени на адвокатско дружество „М. и П.“. Възражението на ищеца за прекомерност на адвокатското възнаграждение на ответника е неоснователно, доколкото същото е в близък до минималния размер, а делото се характеризира с правна и фактическа сложност: в предмета на доказване са включени три договора за кредит и са налице многобройни възражения на ищеца срещу тяхната действителност. Ищецът дължи на ответника разноски в размер на 379,55 лева, съразмерно с отхвърлената част от исковете.

На основание чл. 236, ал. 1, т. 7 от ГПК съдът посочва, че плащането на сумите, признати за недължимо платени, следва да се извърши по следната посочена от ищеца банкова сметка: IBAN: **** *; BIC: *****, с титуляр: „Хай Скуул Ентъртейнмънт“ ООД. Разноските за адвокатски хонорар в полза на адв. И. П. Н. следва да се извърши по следната посочена от него банкова сметка: IBAN: **** *; BIC: *****, титуляр: И. П. Н..

Така мотивиран, Врачанският районен съд

РЕШИ:

ОСЪЖДА на основание чл. 55, ал. 1, предложение 1 от ЗЗД „Фератум България“ ЕООД с ЕИК 200599406, седалище и адрес на управление гр. София, ж.к. „Младост 3“, бул. „Александър Малинов“ № 51, вх. А, ет. 9, офис 20 **да заплати** на П. Л. П. с ЕГН ***** и адрес гр. ***** сумата **86,76 лева** – недължимо платена по договор за потребителски кредит № 585636 от 29.01.2018 г., ведно със законната лихва от **03.02.2022 г.** до окончателното плащане на сумата, като **ОТХВЪРЛЯ** иска като неоснователен и **недоказан** за разликата от уважения размер до пълния предявен размер от 146,00 лева.

ОСЪЖДА на основание чл. 55, ал. 1, предложение 1 от ЗЗД „Фератум България“ ЕООД с ЕИК 200599406, седалище и адрес на управление гр. София, ж.к. „Младост 3“, бул. „Александър Малинов“ № 51, вх. А, ет. 9, офис 20 **да заплати** на П. Л. П. с ЕГН ***** и адрес гр. ***** сумата **46,76 лева** – недължимо платена по договор за потребителски кредит № 659022 от 30.08.2018 г., ведно със законната лихва от **03.02.2022 г.** до окончателното плащане на сумата, като **ОТХВЪРЛЯ** иска като неоснователен и **недоказан** за разликата от уважения размер до пълния предявен размер от 106,00 лева.

ОСЪЖДА на основание чл. 55, ал. 1, предложение 1 от ЗЗД „Фератум България“ ЕООД с ЕИК 200599406, седалище и адрес на управление гр. София, ж.к. „Младост 3“, бул. „Александър Малинов“ № 51, вх. А, ет. 9, офис 20 **да заплати** на П. Л. П. с ЕГН ***** и адрес гр. ***** сумата **86,76 лева** – недължимо платена по договор за потребителски кредит № 680183 от 04.11.2018 г., ведно със законната лихва от **03.02.2022 г.** до окончателното плащане на сумата, като **ОТХВЪРЛЯ** иска като неоснователен и **недоказан** за разликата от уважения размер до пълния предявен размер от 146,00 лева.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК „Фератум България” ЕООД с ЕИК 200599406, седалище и адрес на управление гр. София, ж.к. „Младост 3“, бул. „Александър Малинов“ № 51, вх. А, ет. 9, офис 20 **да заплати** на П. Л. П. с ЕГН ***** и адрес гр. ***** сумата **193,71 лева** – направени по делото разноски, съразмерно на уважената част от исковете.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК, във вр. с чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗАдв „Фератум България” ЕООД с ЕИК 200599406, седалище и адрес на управление гр. София, ж.к. „Младост 3“, бул. „Александър Малинов“ № 51, вх. А, ет. 9, офис 20 **да заплати** на адв. И. П. Н. с адрес на упражняване на дейността гр. ***** сумата **166,04 лева** – възнаграждение за оказана безплатна правна помощ

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 3 от ГПК П. Л. П. с ЕГН ***** и адрес гр. ***** **да заплати** на „Фератум България” ЕООД с ЕИК 200599406, седалище и адрес на управление гр. ***** сумата **379,55 лева** – направени по делото разноски, съразмерно на отхвърлената част от исковете.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Врачанския окръжен съд в двуседмичен срок от връчване на препис от него на страните.

Съдия при Районен съд – Враца: _____